

Obsah

1 ÚVOD: METODOLOGICKÉ SCHIZMA VE STUDIU NÁBOŽENSTVÍ	9
2 NATURALISTICKÉ PARADIGMA: KRITICKÁ REFLEXE NÁBOŽENSTVÍ U PŘEDSOKRATIKŮ	18
2.1 Xenofanés	20
2.1.1 Zlomky	21
2.1.2 Komentář	23
2.2 Démokritos	27
2.2.1 Zlomky	28
2.2.2 Komentář	30
2.3 Sisyfovský fragment	33
2.3.1 Zlomky	34
2.3.2 Komentář	35
2.4 Prodikos	38
2.4.1 Zlomky	39
2.4.2 Komentář	40
2.5 Závěr: Základní charakteristiky naturalistického paradigmatu	43
3 PROTEKCIONISTICKÉ PARADIGMA: RANĚ KŘESŤANSKÁ LITERATURA MEZI VÍROU A VĚDĚNÍM	46
3.1 Víra a vědění	47
3.2 Ospravedlnění víry (1): Zázraky	50
3.3 Ospravedlnění víry (2): Morální dokonalost	59
3.4 Ospravedlnění víry (3): Duchovní inspirace	64
3.5 Ospravedlnění víry (4): Proroctví	67
3.6 Ospravedlnění víry (5): Tradice	69
3.7 Athény a Jeruzalém	71
3.8 Závěr: Základní charakteristiky protekcionistického paradigmatu	80
4 NATURALISMUS A PROTEKCIONISMUS V RELIGIONISTICE (1): POČÁTKY	83
4.1 Naturalistické paradigma v religionistice do roku 1945	85
4.1.1 Psychologické teorie (1): Comte, Tylor, Frazer	85
4.1.2 Psychologické teorie (2): Freud, Malinowski, Radin	92
4.1.3 Sociologické teorie: Marx, Simmel, Durkheim	101
4.2 Protekcionistické paradigma v religionistice do roku 1945	106
4.2.1 Komparativní přístup: Müller, Chantepie de la Saussaye, Tiele	106

4.2.2	Biblistika: Strauss, Renan, Robertson Smith, Delitzsch	112
4.2.3	První kritici evolucionismu: Lang, Marett, Schmidt	116
5	NATURALISMUS A PROTEKCIONISMUS V RELIGIONISTICE (2):	
	VZESTUP A PÁD FENOMENOLOGIE	120
5.1	Ustavení klasické fenomenologie	121
5.1.1	Objev posvátna: Söderblom, Otto	121
5.1.2	Zakladatelé klasické fenomenologie: Kristensen, Van der Leeuw	128
5.1.3	Fenomenologie v Německu: Scheler, Frick, Heiler	133
5.1.4	Atlantická spojka: Wach, Eliade	136
5.2	Fenomenologie a její kritici po roce 1945	141
5.2.1	Historický přístup: Pettazzoni, Bianchi	143
5.2.2	Britská škola sociální antropologie: Radcliffe-Brown, Evans-Pritchard	144
5.2.3	Proměny poklasické fenomenologie: Bleeker, Widengren, Smart	146
5.2.4	Religionistika jako ekumenická teologie: Frick, Benz, Heiler, Cantwell Smith	150
5.2.5	Groningenská skupina: Van Baaren, Drijvers, Waardenburg	152
5.3	Závěr: Eliminace naturalistického paradigmatu v religionistice	155
6	KOGNITIVNÍ RELIGIONISTIKA (1): METODOLOGIE	157
6.1	Metodologický izolacionismus	158
6.2	Náboženství, morálka, evoluce	167
6.3	Sobecké geny	175
6.4	Znovuobjevení lidské přirozenosti	176
6.5	Metodologická konsilience	181
6.6	Závěr: Návrat explanace	186
7	KOGNITIVNÍ RELIGIONISTIKA (2): TERMINOLOGIE	191
7.1	O užitku a škodlivosti definice pro život	191
7.2	Rekonstrukce kognitivní definice náboženství	193
7.3	Esencialismus: Tylor-Durkheimova dichotomie	197
7.4	Naivní sociální konstruktivismus	200
7.5	Mocenský sociální konstruktivismus	202
7.6	Kognitivní definice náboženství	206
7.6.1	Filosofické a teoretické zázemí	206
7.6.2	Kognitivní definice náboženství a Tylor-Durkheimova dichotomie	210
7.6.3	Kognitivní definice náboženství a sociální konstruktivismus	211
7.7	Závěr: Definovala kognitivní religionistika náboženství?	213

8 KOGNITIVNÍ RELIGIONISTIKA (3): PRAXE	214
8.1 Múza u Homéra a Hésioda: Primární data	216
8.1.1 Invokace <i>sensu stricto</i>	216
8.1.2 Ostatní zmínky	221
8.2 Interpretace invokací: Stav problematiky	229
8.2.1 Knižní interpretace	229
8.2.2 Topická interpretace	230
8.2.3 Etymologická interpretace	231
8.2.4 Sociální interpretace	232
8.2.5 Rétorická interpretace	234
8.2.6 Náboženská interpretace	236
8.3 Kognitivní perspektiva	239
8.4 Závěr: Praxe kognitivního přístupu	244
9 ZÁVĚR: NÁVRAT ZTRACENÉHO SYNA?	245
10 SUMMARY	256
11 BIBLIOGRAFIE A PŘÍLOHY	265
11.1 Zkratky	266
11.2 Edice a překlady	269
11.3 Sekundární literatura	279
11.4 Obrazová příloha	317